

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان پروژه تحقیقاتی :
بررسی تجارت آبزیان کشور

مجری :
یزدان مرادی

شماره ثبت

وزارت جهاد کشاورزی
سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی
موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

عنوان پروژه: بررسی تجارت آبزیان کشور

شماره مصوب پروژه: ۹۲۰۰۴-۹۲۵۲-۱۲-۱۲-۱۴

نام و نام خانوادگی نگارنده/نگارندگان: یزدان مرادی

نام و نام خانوادگی مجری مسئول (اختصاص به پروژه ها و طرحهای ملی و مشترک دارد):

نام و نام خانوادگی مجری /مجریان: یزدان مرادی

نام و نام خانوادگی همکار(ان): عبدالمهدی ایران، حمیدرضا مرادی، منصوره قاننی

نام و نام خانوادگی مشاور(ان): عیسی گلشاهی

نام و نام خانوادگی ناظر(ان):

محل اجرا: استان تهران

تاریخ شروع: ۹۲/۱/۱

مدت اجرا: ۱ سال

ناشر: موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور

تاریخ انتشار: سال ۱۳۹۲

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است. نقل مطالب، تصاویر، جداول، منحنی ها و نمودارها با ذکر

مأخذ بلامانع است.

«سوابق طرح یا پروژه و مجری مسئول / مجری»

پروژه: بررسی تجارت آزیان کشور

کد مصوب: ۹۲۰۰۴-۹۲۵۲-۱۲-۱۲-۱۴

شماره ثبت (فروست): تاریخ:

با مسئولیت اجرایی جناب آقای یزدان مرادی دارای مدرک تحصیلی

در رشته علوم و صنایع غذایی (فرآوری آزیان) می باشد.

پروژه توسط داوران منتخب بخش زیست فناوری و فرآوری آزیان در

تاریخ ۹۲/۹/۱۷ مورد ارزیابی و با رتبه عالی تأیید گردید.

در زمان اجرای پروژه، مجری در:

ستاد ■ پژوهشکده □ مرکز □ ایستگاه □

با سمت رئیس بخش زیست فناوری و فرآوری آزیان در موسسه تحقیقات

علوم شیلاتی کشور مشغول بوده است.

**MINISTRY OF JIHAD - E - AGRICULTURE
AGRICULTURAL RESEARCH, EDUCATION & EXTENSION ORGANIZATION
IRANIAN FISHERIES RESEARCH ORGANIZATION**

**Project Title :
Investigation on Seafood Business in Islamic Republic of Iran**

Project Researcher :

Yazdan Moradi

Register NO.

**Ministry of Jihad – e – Agriculture
AGRICULTURAL RESEARCH, EDUCATION & EXTENSION ORGANIZATION
IRANIAN FISHERIES RESEARCH ORGANIZATION**

Project Title : Investigation on Seafood Business in Islamic Republic of Iran

Approved Number: 14-12-12-9252-92004

Author: Yazdan Moradi

Project Researcher : Yazdan Moradi

Collaborator(s) : H.R.Moradi, M.Ghaeni,A.Iran

Advisor(s): I. Gholshahi

Supervisor: -

Location of execution : Tehran province

Date of Beginning : 2013

Period of execution :1Year

Publisher : *Iranian Fisheries Research Organization*

Date of publishing : 2014

All Right Reserved . No Part of this Publication May be Reproduced or Transmitted without indicating the Original Reference

فهرست

صفحه	عنوان
۱	خلاصه
۲	<u>مقدمه</u>
۳	<u>۱- بررسی وضع موجود</u>
۳	<u>۱-۱- وضعیت تولید آبریان در جهان</u>
۴	۱-۲: مصرف سرانه آبریان در جهان
۶ ±	± ۱-۳- وضعیت فرآوری و مصرف فرآورده های آبریان در جهان
۷	۱-۴: تجارت آبریان و فرآورده های آن در جهان
۱۳ ±	± ۱-۵- وضعیت تولید آبریان در کشور
۱۷ ±	± ۱-۶: وضعیت موجود فرآوری آبریان کشور
۱۸ ±	± ۲: وضعیت بازار و بازاریابی آبریان در داخل کشور
۲۰	۳: صادرات و واردات

- ۲۲ ± ۴- مشکلات تجارت آبریان ±
- ۲۳ ± ۵- اقدامات انجام شده ±
- ۲۳ ± ۶- پیشنهادها ±
- ۲۴ ± ۷- سامانه قابلیت ردیابی محصولات شیلاتی ±
- ۴۰ تشکر و قدردانی
- ۴۰ منابع
- ۴۱ خلاصه انگلیسی

تجارت آبریان از موضوعات بسیار مهمی است که دامنه وسیعی از ارکان مختلف شیلات از صید تا مصرف را در برمیگیرد. عبارت دیگر موفقیت صیادان، آبری پروران و تولید کنندگان محصولات شیلاتی به عوامل مختلفی از جمله تجارت آبریان و فرآوردههای آن بستگی دارد. بدون شک بدون لحاظ کردن شرایط بازار و تجارت مناسب تولیدات محصولات شیلاتی توجیه اقتصادی نداشته و با شکست روبرو خواهد شد. بنا براین توجه به موضوعات مختلف در حوزه شیلات و آبریان برای دستیابی به یک برنامه توسعه منسجم امری ضروری است. بدین منظور موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور به سفارش کانون هماهنگی دانش و صنعت فرآوری آبریان کشور مسئولیت تدوین نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبریان کشور را بعهده گرفت. پروژه تحقیقاتی حاضر بعنوان یکی از بخش های طرح تدوین نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبریان کشور به موضوعات مختلف تجارت آبریان از قبیل وضعیت تولید و تجارت آبریان در جهان، تولید و تجارت آبریان در کشور، سیستم ردیابی محصولات شیلاتی طی سالهای اخیر پرداخته شده است و هدف از اجرای آن تهیه و تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات موجود با هدف بهره برداری از آن برای تدوین نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبریان کشور بوده است.

لغات کلیدی:

آبریان، تجارت آبریان، نقشه راه آبریان، فرآوری

آبزیان بدلیل بر خورداری از ترکیبات غذایی با ارزش و گاهی منحصر بفرد بعنوان غذای سلامتی شناخته شده اند و بدلیل این ویژه گی مصرف آنان توسط پزشکان و متخصصین تغذیه توصیه میگردد. براساس آمار های موجود (فائو ۲۰۱۲) میانگین سرانه مصرف آبزیان در دنیا حدود ۱۸ کیلوگرم است حال آنکه مصرف سرانه در کشور حدود ۹ کیلوگرم (سالنامه آماری سازمان شیلات ۱۳۸۰-۹۰) میباشد بعبارت دیگر در حال حاضر مصرف سرانه آبزیان در کشور حدود ۵۰٪ مصرف سرانه جهانی است. بنابراین افزایش مصرف سرانه و کاهش فاصله مصرف سرانه با میانگین جهانی در دستور کار متولیان امر قرار دارد. افزایش مصرف سرانه به روش های مختلفی از قبیل افزایش تولید از طریق آبزی پروری ، افزایش صید از دریاها، کاهش ضایعات و استفاده از دورریزهای مرکز فرآوری، استفاده از صید ضمنی، واردات آبزیان از سایر کشور ها امکان پذیر است. در کنار عوامل فوق بازاریابی صحیح، توزیع مناسب آبزیان در نقاط مختلف کشور، در دسترس قرار دادن آبزیان با قیمت مناسب نیز از اهمیت بالائی برخوردار است. برای دست یابی به اهداف توسعه زیر بخش شیلات در موضوع فرآوری و افزایش مصرف سرانه آبزیان توجه کافی و پرداختن به تمامی جوانب موضوع امری ضروری است. بدین لحاظ موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور پیور درخواست کانون فرآوری آبزیان تدوین نقشه راه توسعه صنعت فرآوری آبزیان کشور را بعهده گرفت. این نقشه راه در قالب یک طرح و چهار پروژه تحقیقاتی تدوین گردید که پروژه حاضر یکی از آن چهار پروژه است که به بررسی وضعیت موجود تجارت آبزیان در کشور می پردازد. در اجرای این پروژه از اطلاعات موجود سازمانهای مختلف از قبیل سازمان جهان خواربار کشاورزی (فائو)، سازمان شیلات ایران، گمرک ایران، سازمان میادین میوه و تره بار... استفاده شده است.

۱- بررسی وضع موجود

۱-۱- وضعیت تولید آبزیان در جهان

مجموع تولید آبزیان (اعم از صید و پرورش) در جهان در سال ۲۰۱۰ حدود ۱۴۸ میلیون تن به ارزش کل ۲۱۷/۵ میلیارد دلار بوده که ۱۲۸ میلیون تن از آن به مصرف خوراک انسان رسیده است. بررسیهای اولیه حاکی از افزایش تولید به میزان ۱۵۴ میلیون تن در سال ۲۰۱۱ می باشد که ۱۳۱ میلیون تن آن به مصرف خوراکی رسیده است. آمارها حاکی است که بین سالهای ۲۰۰۹-۱۹۶۱ شاهد میانگین رشد سالیانه ۳/۲ درصدی در مصرف سرانه آبزیان بوده ایم که در مقایسه با رشد ۱/۷ درصدی جمعیت جهان بسیار بالاتر است (جدول ۱).

جدول ۱- میزان تولید آبزیان در جهان در ۶ سال اخیر (میلیون تن) فائو ۲۰۱۰

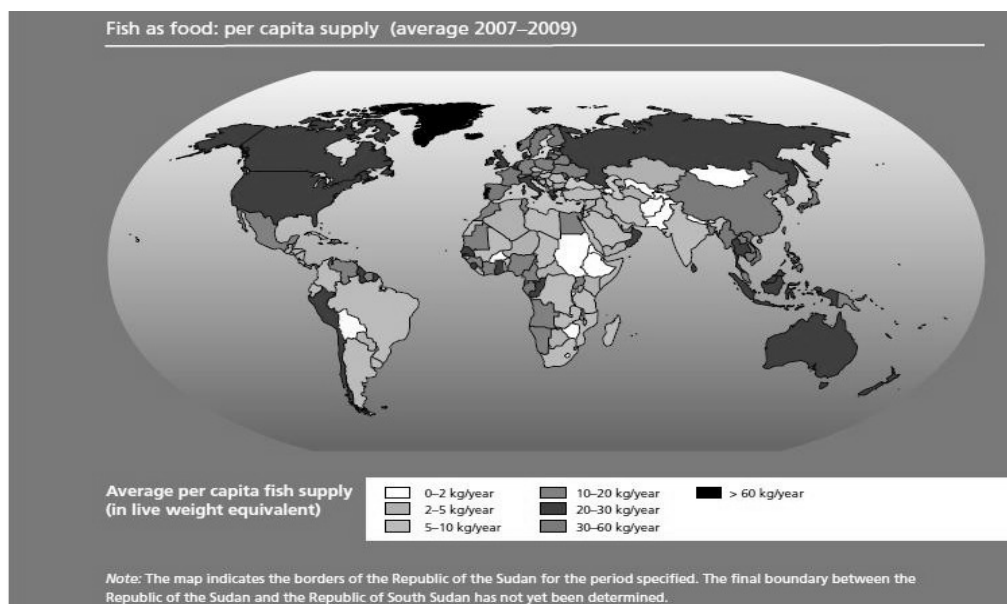
سال		۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱
صید	آبهای داخلی	۹/۸	۱۰	۱۰/۲	۱۰/۴	۱۱/۲	۱۱/۵
	دریائی	۸۰/۲	۸۰/۴	۷۹/۲	۷۹/۲	۷۷/۴	۷۸/۹
	جمع کل صید	۹۰	۹۰/۳	۸۹/۷	۸۹/۶	۸۸/۶	۹۰/۴
آبزی پروری	آبهای داخلی	۳۱/۳	۳۳/۴	۳۶	۳۸/۱	۴۱/۷	۴۴/۳
	دریائی	۱۶	۱۶/۶	۱۶/۹	۱۷/۶	۱۸/۱	۱۹/۳
	جمع کل آبزی پروری	۴۷/۳	۴۹/۹	۵۲/۹	۵۵/۷	۵۹/۹	۶۳/۶
جمع کل تولید آبزیان		۱۳۷/۳	۱۴۰/۲	۱۴۲/۶	۱۴۵/۳	۱۴۸/۵	۱۵۴

۱-۲: مصرف سرانه آبزیان در جهان

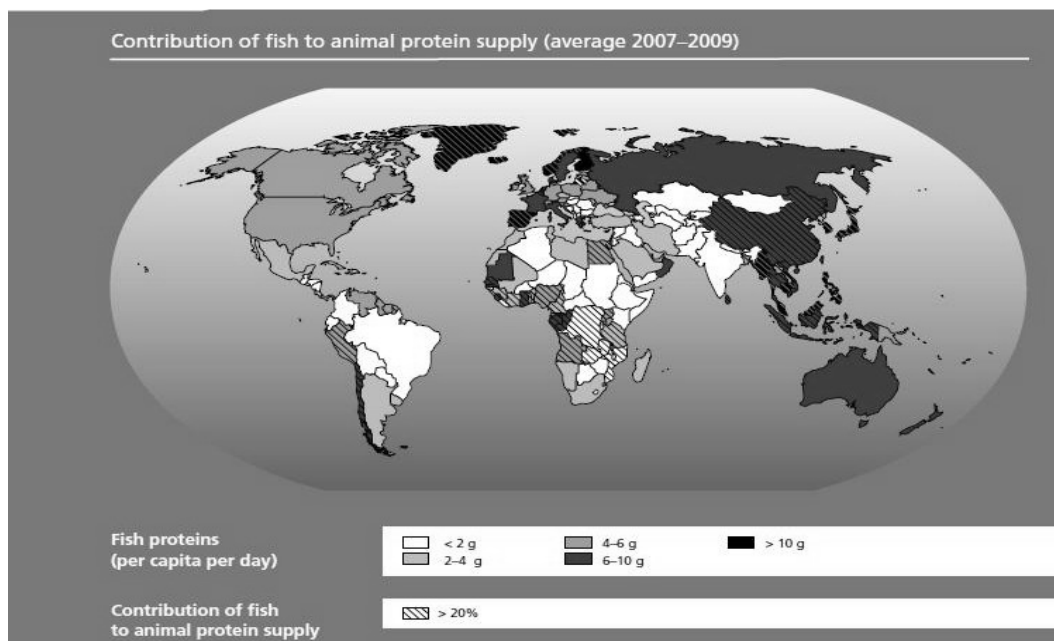
مصرف سرانه آبزیان جهان از ۹/۹ کیلوگرم در سال ۱۹۶۰ به ۱۸/۴ کیلوگرم در سال ۲۰۰۹ و حدود ۱۸/۶ کیلوگرم در سال ۲۰۱۰ و ۱۸/۸ کیلوگرم در سال ۲۰۱۱ رسیده است (جدول ۲). در سال ۲۰۰۹، ۱۲۶ میلیون تن آبزی به مصرف خوراکی رسیده که کمترین آن مربوط به آفریقا (به میزان ۹/۱ میلیون تن با مصرف سرانه ۹/۱ کیلوگرم) و بیشترین آن مربوط به آسیا (دوسوم مصرف جهانی آبزیان به میزان ۸۵/۴ میلیون تن با مصرف سرانه ۲۰/۷ کیلوگرم بوده است)

جدول ۲- میزان مصرف سرانه آبزیان در جهان در ۶ سال اخیر (میلیون تن) فائو ۲۰۱۰

سال	۲۰۰۶	۲۰۰۷	۲۰۰۸	۲۰۰۹	۲۰۱۰	۲۰۱۱
مصرف خوراکی	۱۱۴/۳	۱۱۷/۳	۱۱۹/۷	۱۲۳/۶	۱۲۸/۳	۱۳۰/۸
مصارف غیر خوراکی	۲۳	۲۳	۲۲/۹	۲۱/۸	۲۰/۲	۲۳/۲
جمعیت جهان (میلیارد نفر)	۶/۶	۶/۷	۶/۷	۶/۸	۶/۹	۷
مصرف سرانه (Kg)	۱۷/۴	۱۷/۶	۱۷/۸	۱۸/۱	۱۸/۶	۱۸/۸



شکل ۱- میانگین مصرف سرانه آبزیان در مناطق مختلف جهان سال (میانگین سالهای ۲۰۰۷-۲۰۰۹) فائو ۲۱۰۱



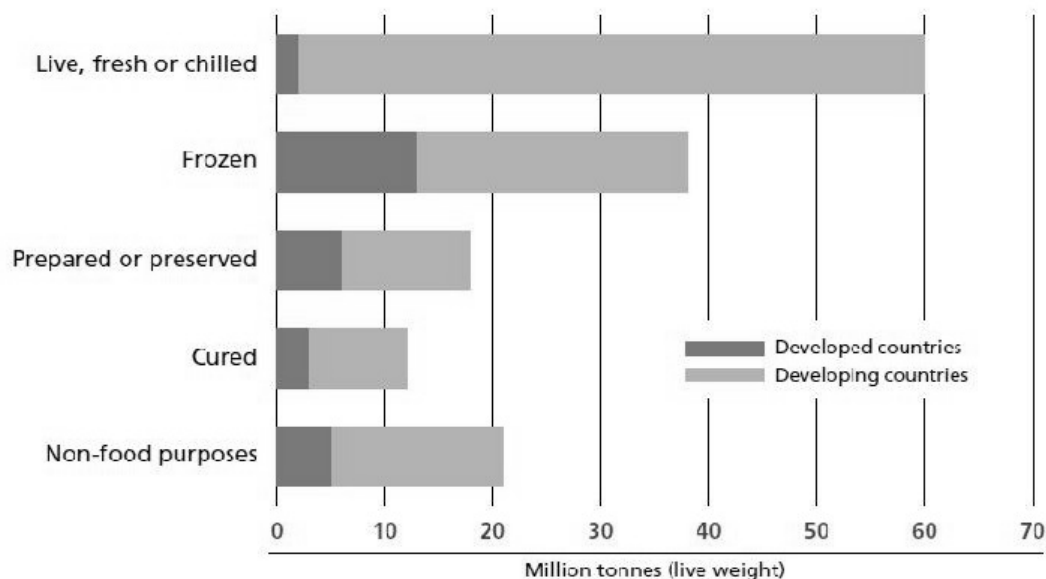
شکل ۲- سهم پروتئین آبزیان در سرانه عرضه پروتئین حیوانی در مناطق مختلف جهان (میانگین سالهای ۲۰۰۷-۲۰۰۹)

۱-۳- وضعیت فرآوری و مصرف فرآورده های آبریان در جهان

تقاضای جهانی برای خرید غذاهای تازه و از جمله غذاهای دریایی روبه افزایش است. برخلاف غذاهای فرآوری شده، غذاهای تازه باعث افزایش سلامتی انسان می شوند. در منطقه آسیا-اقیانوسیه بیش از ۶۰ درصد غذاهای عرضه شده را غذاهای تازه تشکیل می دهند در حالیکه در اروپا ۵۳ درصد از سبد غذایی را غذاهای تازه تشکیل می دهند. در آمریکا و آمریکای لاتین این موضوع کمتر بوده و به ترتیب ۳۰ و ۲۵ درصد می باشد.

با اینحال فرآوری به روش منجمد کردن محصولات شیلاتی از رشد بالایی برخوردار است. سرعت رشد فرآورده های دریایی بروش انجماد از ۳۳/۲ درصد در سال ۱۹۷۰ به بیش از ۵۲/۱ درصد در سال ۲۰۱۰ رسیده است در صورتیکه در همین محدوده زمانی میزان رشد صنایع کنسروی و آماده مصرف ثابت مانده و در سال سال ۲۰۱۰ حدود ۲۶/۹ درصد بوده است. در کشورهای توسعه یافته سرعت رشد تولید محصولات انجمادی (۲۴/۱ درصد از کل آبریان مصرفی خوراکی در سال ۲۰۱۰ در مقایسه با ۱۸/۹ درصد در سال ۲۰۰۰) و همچنین اشکال کنسروی و آماده مصرف (۱۱ درصد در سال ۲۰۱۰ در مقایسه با ۷/۸ درصد در سال ۲۰۰۰) بسیار بالاتر بوده است (شکل ۳). در کشورهای در حال توسعه با وجود مشکلات ساختاری و امکانات فرآوری، بدلیل تمایل مردم به مصرف سریع ماهیان تازه و زنده فروشی ۵۶ درصد از ماهیان مصرفی در سال ۲۰۱۰ بصورت تازه و زنده فروشی بوده است. در حالیکه مصرف ماهیان بصورت عمل آوری (خشک شده، دودی یا تخمیری) هنوز بصورت سنتی باقی مانده و روبه کاهش است (۱۰/۹ درصد در سال ۲۰۰۰ در مقایسه با ۸/۹ درصد در سال ۲۰۱۰).

Utilization of world fisheries production (breakdown by quantity), 2010



شکل ۳- مقایسه نحوه مصرف آبزیان در کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه در سال ۲۰۱۰ (به میلیون تن)

در سالهای اخیر استفاده از تکنولوژی های نوین در فرآوری آبزیان توسعه زیادی کرده است . فرآوری کنندگان محصولات سنتی بدلیل کاهش تقاضای بازار ، تولیدشان کاهش زیادی کرده است . ارتباط بین بخش فرآوری و تولید نیز افزایش یافته است . در بخش آبزی پروری نیز تولید کنندگان بزرگ آزادماهیان ، گربه ماهیان و میگو اقدام به ساخت کارگاه های فرآوری اختصاصی نموده اند .

۴-۱: تجارت آبزیان و فرآوردههای آن در جهان

آبزیان و فرآورده های آنها سهم به سزایی از تجارت مواد غذایی دنیا را به خود اختصاص داده اند و حدود ۱۰ درصد از کل صادرات محصولات کشاورزی و ۱ درصد از کل ارزش تجارت جهانی را به خود اختصاص داده است . سهم صادرات

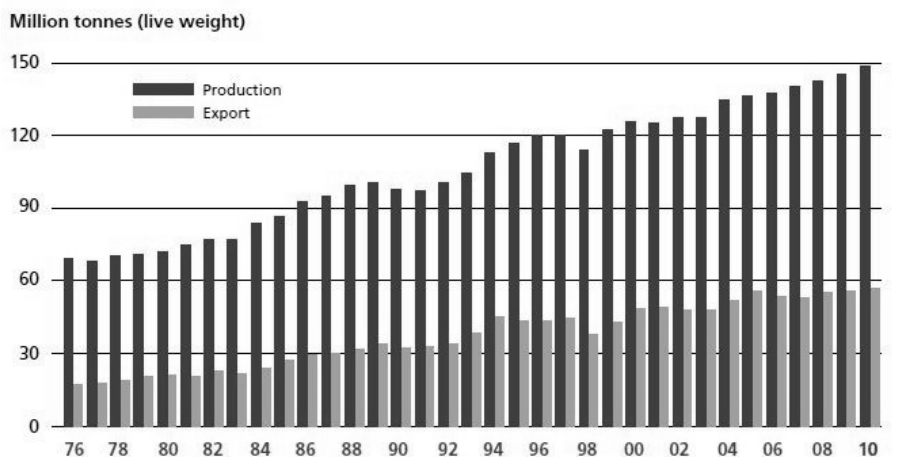
فرآورده های شیلاتی به اشکال مختلف غذایی و غذای دام از ۲۵ درصد در سال ۱۹۷۶ به حدود ۳۸ درصد (۵۷ میلیون تن) در سال ۲۰۱۰ رسیده است که از نظر ارزشی در این محدوده زمانی از ۸ میلیارد دلار به ۱۰۲ میلیارد دلار سیده است. در سال ۲۰۰۹ بدلیل مشکلات جهانی اقتصادی و به تبع کاهش قیمت، ارزش جهانی صادرات ۶ درصد در مقایسه با سال ۲۰۰۸ کاهش یافت، این در حالی بود که حجم تجارت با ۱ درصد افزایش به ۵۵/۷ میلیون تن رسید. در سال ۲۰۱۰ وضعیت مجدداً بهبود یافت و تولید در مقایسه با سال ۲۰۰۹ با ۱۳ درصد افزایش در ارزش و ۲ درصد در حجم به ۱۰۹ میلیارد دلار رسید. این تفاوت بین رشد در ارزش و حجم مربوط به افزایش زیاد قیمت ماهی در سال ۲۰۱۰ و کاهش تولید آبزیان و همچنین پودر ماهی بوده است. در سال ۲۰۱۱ با وجود عدم ثبات اقتصادی در بسیاری از کشورهای توسعه یافته، بدلیل افزایش قیمت ماهی و افزایش تقاضا حجم و ارزش تجارت جهانی فرآورده های شیلاتی به بالاترین حد خود رسید و برآورده های اولیه حاکی از افزایش صادرات به بیش از ۱۲۵ میلیارد دلار دارد.

در دهه های گذشته رشد تولید آبزیان پرورشی عمدتاً تحت تاثیر افزایش مصرف و بومی سازی ماهیان دریایی مورد علاقه مردم بود و به همین دلیل در دهه ۹۰ و اوایل سال ۲۰۰۰ میانگین قیمت این ماهیان و نیز تجارت آنها کاهش یافت. پس از این سال ها با افزایش قیمت ها و ادامه افزایش تقاضا قیمت ها شروع به افزایش تقاضا قیمت ها شروع به افزایش کرد. در دهه بعد قیمت ها افزایش یافت ولی در سال ۲۰۰۹ میانگین قیمت ها در مقایسه با سال ۲۰۰۸ حدود ۷ درصد کاهش یافت اما در سال ۲۰۱۰ مجدداً ۹ درصد و در سال ۲۰۱۱ بیش از ۱۲ درصد افزایش یافت. قیمت ماهیان دریایی بدلیل افزایش بهای سوخت کشتی های صیادی افزایش بیشتری یافت.

از سال ۲۰۰۲ تاکنون کشور چین در صدر کشورهای صادرکننده بوده و در سال ۲۰۱۰ حدود ۱۲ از صادرات ماهیان و فرآورده های شیلاتی به ارزش حدود ۱۳/۳ میلیارد دلار متعلق به این کشور بوده است. در سال ۲۰۱۱ این میزان به ۱۷/۱ میلیارد دلار افزایش یافت. یکی از دلایل این افزایش، واردات ماهیان خام از کشورهای دیگر و فرآوری و صادرات مجدد آنها بوده است. تایلند نیز بخش عمده ای از تجارت خود را مدیون فرآوری مجدد مواد خام وارداتی در حالی که در کشور

ویتنام این امر کمتر مشهود است. ویتنام در سالهای اخیر رشد معنی داری در زمینه صادرات ماهیان و فرآورده های آنها داشته و میزان صادرات آنها از ۱/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ به ۵/۱ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ (رتبه چهارم دنیا) رسید. در سال ۲۰۱۰ میزان صادرات این کشور به بیش از ۶/۲ میلیارد دلار رسید که عمده آن مربوط به افزایش تولید آبزیان پرورشی بوده است. در سال ۲۰۱۰ بیش از ۵۰ درصد آبزیان صادراتی از نظر ارزشی و ۶۰ درصد از نظر حجمی به کشورهای توسعه یافته بوده است. میزان واردات جهانی در سال ۲۰۱۰ به رکورد جدید ۱۱۱/۸ میلیارد دلار رسید که در مقایسه با سال ۲۰۰۹ بیش از ۱۲ درصد و نسبت به سال ۲۰۰۰ بیش از ۸۶ درصد افزایش یافته است. برآوردهای اولیه حاکی از افزایش ۱۵ درصدی در سال ۲۰۱۱ حکایت دارد. آمریکا و ژاپن از عمده ترین واردکنندگان آبزیان و فرآورده های شیلاتی در جهان می باشند، بطوریکه ۶۰ درصد از مصرف آبزیان و ۶۵ درصد از مصرف فرآورده های شیلاتی مربوط به این دو کشور از واردات تامین می شود. چین که از بزرگترین تولیدکنندگان و صادر کنندگان آبزیان دنیا است در سالهای اخیر اقدام به واردات آبزیان نموده بطوریکه حجم بالایی از آبزیان را از آمریکای شمالی و جنوبی و اروپا وارد و پس از فرآوری مجدد صادر کرده است (شکل ۴).

World fisheries production and quantities destined for export

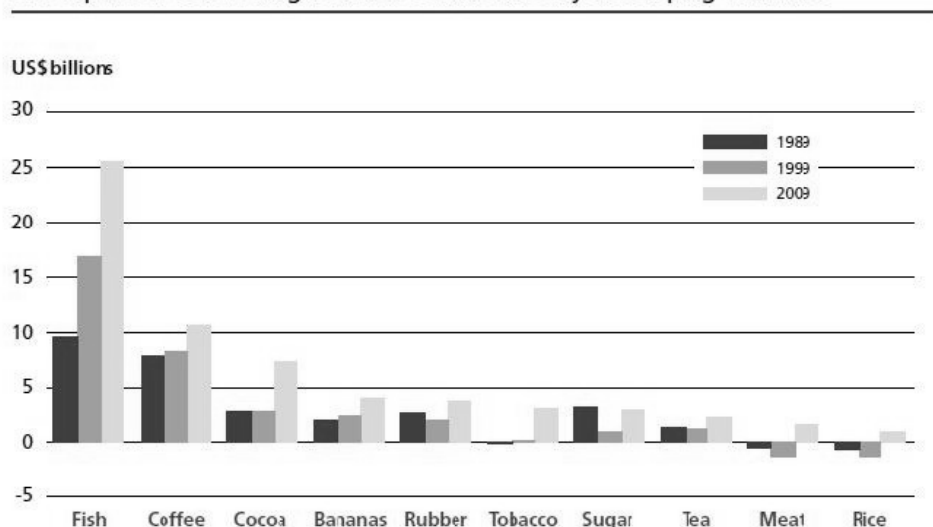


شکل ۴- روند تولید و صادرات جهانی آبزبان ظرف ۳۵ سال اخیر (به میلیون تن)

چین هم اکنون رتبه سوم واردات را دارا بوده و جای اروپا را گرفته است. اتحادیه اروپا نیز یکی از بازارهای مهم و بزرگ مصرف آبزبان جهان است. میزان واردات اروپا در سال ۲۰۱۰ حدود ۴۴/۶ میلیارد دلار بوده که نسبت به سال ۲۰۰۹ بیش از ۱۰ درصد افزایش یافته است و حدود ۴۰ درصد از کل واردات دنیا مربوط به اتحادیه اروپا است. البته اگر تجارت داخلی بین کشورهای اروپایی را حذف کنیم اتحادیه اروپا ۲۳/۷ میلیارد دلار واردات آبزبان و فرآورده های شیلاتی از کشورهای خارج اتحادیه اروپا داشته است که نسبت به سال ۲۰۰۹ بیش از ۱۱ درصد افزایش واردات داشته است. در سال ۲۰۱۰ کشورهای توسعه یافته ۷۶ درصد از واردات دنیا را داشته اند که نسبت به سال ۱۹۹۰ دارای کاهش ۷۶ درصدی و سال ۲۰۰۰ کاهش ۸۳ درصدی داشته است ولی از نظر حجمی سهم کشورهای توسعه یافته کمتر (۵۸ درصد) بوده است. البته به دلیل فسادپذیری بالای فرآورده های شیلاتی و آبزبان ۹۰ درصد تجارت حجمی آبزبان و فرآورده های شیلاتی بصورت فرآوری شده بوده است (شکل ۸). عمده تجارت ماهیان بصورت منجمد (۳۹ درصد از کل تجارت در سال ۲۰۱۰ در

مقایسه با ۲۵ درصد تجارت در سال ۱۹۸۰) بوده است. نمودار ذیل بخوبی نشان می‌دهد که ماهی و آبزیان در صدر محصولات کشاورزی صادر شده از کشورهای در حال توسعه قرار دارد.

Net exports of selected agricultural commodities by developing countries



شکل ۵- مقایسه ارزش صادرات آبزیان کشورهای در حال توسعه در مقایسه با سایر محصولات کشاورزی (میلیارد دلار) در چهاردهه اخیر حجم کل ماهیان کنسروی و آماده مصرف حدوداً دو برابر شده است و از ۹ درصد در سال ۱۹۸۰ به ۱۶ درصد در سال ۲۰۱۰ رسیده است. در سال ۲۰۱۰ سهم ماهیان زنده، تازه و سرد شده (۰-۴°C) حدود ۱۰٪ از کل تجارت جهانی ماهیان بوده که در مقایسه با سال ۱۹۸۰ بیش از ۷٪ افزایش داشته است که این امر بدلیل بهبود سیستم‌ها، حمل و نقل و افزایش تقاضا برای مصرف ماهیان غیر فرآوری شده بوده است. البته بخشی از تجارت آبزیان زنده مربوط به ماهیان زینتی بوده است که از نظر ارزشی سهم بالایی دارد ولی از نظر کمیت میزان آن کم می‌باشد. در سال ۲۰۱۰، ۷۱ درصد از کل آبزیان و فرآورده‌های شیلاتی صادر شده جهت مصارف انسانی بوده است. البته ۱۰۹ میلیارد دلار صادرات جهانی آبزیان و فرآورده‌های شیلاتی در سال ۲۰۱۰ در برگیرنده ۱/۳ میلیارد دلار گیاهان آبی (۶۲ درصد)، ضایعات غیر خوراکی ماهیان (۳۱٪) و اسفنج‌ها و مرجان‌ها (۷٪) نیست.

در دو دهه اخیر میزان تجارت جهانی گیاهان آبرزی افزایش چشمگیری یافته است و میزان آن از ۰/۲ میلیارد دلار در سال ۱۹۹۰ به ۰/۵ میلیارد دلار در سال ۲۰۰۰ و ۰/۸ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۰ رسیده است. چین بزرگترین صادر کننده و ژاپن بزرگترین وارد کننده گیاهان آبرزی می باشد. ماهیگیران خرد بیش از ۹۰ درصد صید دنیا را انجام می دهند (جدول ۳).

جدول ۳: ده کشور صادر کننده آبرزیان برتر دنیا

کشور	سال ۲۰۰۰ میلیون دلار	سال ۲۰۱۰ میلیون دلار	درصد میانگین رشد
چین	۳۶۰۳	۱۳۲۶۸	۱۳.۹
نروژ	۳۴۳۳	۸۸۱۷	۹.۶
تایلند	۴۳۶۷	۷۱۲۸	۵
ویتنام	۱۴۸۱	۵۱۰۹	۱۳.۲
امریکا	۳۰۵۵	۴۶۶۱	۴.۳
دانمارک	۲۷۵۶	۴۱۴۷	۴.۲
کانادا	۲۸۱۸	۳۸۴۳	۳.۱
هلند	۱۳۴۴	۳۵۵۸	۱.۲
اسپانیا	۱۵۹۷	۳۳۹۶	۷.۸
شیلی	۱۷۹۴	۳۳۹۴	۵.۷
جمع کل ده کشور برتر	۲۶۳۴۹	۵۷۳۲۱	۵.۷
باقیمانده کشورها	۲۹۴۰۲	۵۱۲۴۲	۸.۱
جمع کل دنیا	۵۵۷۵۰	۱۰۸۵۶۲	۶.۹

جدول ۴: ده کشور برتر وارد کننده آبریان دنیا

کشور	سال ۲۰۰۰ میلیون دلار	سال ۲۰۱۰ میلیون دلار	درصد میانگین رشد
امریکا	۱۰۲۵۱	۱۵۹۷۳	۴
ژاپن	۱۵۵۱۳	۱۴۹۷۳	-۰.۴
اسپانیا	۳۳۵۲	۶۶۳۷	۷.۱
چین	۱۷۹۵	۶۱۶۲	۱۳.۱
فرانسه	۲۹۸۴	۵۹۸۳	۷.۲
ایتالیا	۲۵۳۵	۵۴۴۹	۸
آلمان	۲۲۶۲	۵۰۳۷	۸.۳
انگلیس	۲۱۸۴	۳۷۰۲	۵.۴
سوئد	۷۰۹	۳۳۱۶	۱۶.۷
کره	۱۳۸۵	۳۱۹۳	۸.۳
جمع کل ده کشور برتر	۲۶۳۴۹	۶۹۴۹	۱۰.۳
باقیمانده کشورها	۳۲۷۴۰	۴۱۸۳۷	۲.۲
جمع کل دنیا	۶۰۰۸۹	۱۱۱۷۸۶	۶.۴

میزان تولید ناشی از صید آبزیان کشور در شمال و جنوب و آبهای داخلی از ابتدای برنامه چهارم تا سال ۱۳۹۰ در جدول ۵ به تفکیک نشان داده شده است. چنانچه ملاحظه میشود صید جنوب در مقایسه با صید شمال از ابتدای برنامه چهارم توسعه تا پایان سال دوم برنامه پنجم توسعه به نسبت ۸۸٪ افزایش داشته است. در طی این سالیان صید در این ناحیه به نسبت ۲۰٪ افزایش نشان داده است. از آبزیان این ناحیه سطح زیان درشت به نسبت ۶٪، سطح زیان ریز به نسبت ۹۰٪، کفزیان ۲۳٪، میکتوفیده ۱۶۹/۵٪ افزایش رشد داشته در حالی که میگو ۲۵٪ کاهش رشد نشان داده اند. در بین آبزیان جنوب بیشترین درصد رشد تولید متعلق به میکتوفیده (۱۶۹/۵٪) و کمترین درصد رشد تولید متعلق به میگو (۶٪) است.

بر خلاف نسبت افزایش تولید در جنوب کشور در ناحیه شمال کشور صید با کاهش مواجه بوده و در طی این سالیان ۱۶٪ کاهش نشان داده است. از آبزیان این منطقه ماهیان خاویاری ۸۱٪، ماهیان استخوانی ۲۲٪ و کیلکا ماهیان ۱۸/۵٪ کاهش تولید نشان داده اند. از این آبزیان ماهیان خاویاری بیشترین نرخ کاهش تولید صید را در طی این سالیان داشته اند (۸۱٪). صید در آب های داخلی در طی این سالیان ۷۲٪ افزایش نشان داده است. در تولید آبزیان بوسیله صید بیشترین تولید متعلق به آب های داخلی (۷۱٪) و سپس آب های جنوب (۲۰٪) است. در کل تولید آبزیان بوسیله صید در آب های شمال، جنوب و داخلی در طی این سالیان به نسبت ۱۹٪ افزایش نشان داده است.

جدول ۵ - آمار تولید ناشی از صید آبیان کشور (شمال، جنوب و آب های داخلی) از ابتدای برنامه چهارم تا سال ۱۳۹۰

سال تولید	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	نرخ رشد
جمع کل صید جنوب	۳۴۳,۴۹۲	۳۷۴,۴۴۷	۳۲۹,۵۷۱	۳۴۱,۹۸۰	۳۴۸,۱۲۲	۳۶۸,۵۰۵	۴۱۱,۸۹۷	۱۹/۹
سطح زیان درشت	۱۹۵,۵۴۵	۲۲۵,۳۷۴	۱۷۶,۹۲۶	۱۶۳,۷۹۰	۱۷۶,۵۴۱	۱۸۷,۶۱۰	۲۰۷,۴۳۶	۶/۱
سطح زیان ریز	۱۹,۰۹۴	۲۶,۳۱۱	۳۰,۱۶۴	۳۵,۸۴۴	۲۸,۵۷۱	۲۳,۷۴۰	۳۶,۳۲۰	۹۰/۲
کفزیان	۱۱۹,۷۲۵	۱۱۶,۸۱۱	۱۱۵,۰۳۱	۱۲۸,۵۲۲	۱۲۶,۴۸۸	۱۳۹,۶۵۵	۱۴۷,۴۳۷	۲۳/۱
میگو	۹,۱۲۸	۵,۹۵۱	۷,۴۵۰	۸,۶۸۷	۸,۷۶۹	۷,۶۰۳	۶,۸۶۱	-۲۴/۸
میکتوفیده	-	-	-	۵,۱۳۷	۷,۷۵۳	۹,۸۹۷	۱۳,۸۴۱	۱۶۹/۴
جمع کل صید شمال	۴۴,۸۱۷	۴۶,۴۳۵	۳۹,۱۷۴	۳۶,۹۶۷	۴۴,۲۷۹	۴۳,۸۰۵	۳۷,۸۳۱	-۱۵/۷
ماهیان خاویاری	۴۱۶	۳۳۰	۲۲۵	۱۷۸/۵	۱۳۱	۹۴	۸۰	-۸۰/۸
ماهیان استخوانی	۲۱,۸۴۵	۲۳,۸۰۲	۲۳,۵۳۸	۲۰,۴۵/۵	۱۸,۶۶۵	۱۶,۶۰۱	۱۷,۰۳۴	-۲۲/۰
ماهیان کیلکا	۲۲,۶۲۶	۲۲,۳۰۳	۱۵,۴۱۱	۱۶,۷۴۳	۲۵,۴۸۳	۲۷,۱۱۰	۲۰,۷۱۷	-۸/۴
صید آب های داخلی (برداشت از منابع آبی طبیعی و نیمه طبیعی)	۲۲,۱۷۹	۲۴,۹۷۰	۳۴,۸۸۸	۲۸,۶۲۲	۲۷,۵۰۳	۳۱,۳۳۹	۳۸,۰۸۹	-۷۱/۷

تولید آبزیان بوسیله آبزی پروری در طی این سالیان ۱۱۳٪ افزایش نشان داده است (جدول ۶). تولید آبزیان به این روش در مورد ماهیان گرم آبی (۹۰٪) و در مورد ماهیان سرد آبی (۲۰۶٪) افزایش داشته در حالی که پرورش میگو به نسبت ۸/۵٪ کاهش در تولید نشان داده است. آبزی پروری سایر آبزیان ۱۲۲٪ افزایش تولید داشته است. در کل تولید بوسیله آبزی پروری و صید از ابتدای برنامه چهارم توسعه تا پایان سال دوم برنامه پنجم توسعه ۵۴٪ افزایش نشان داده است.

جدول ۶- آمار تولید ناشی از آبزی پروری در کشور از ابتدای برنامه چهارم تا سال ۱۳۹۰

سال تولید	۱۳۸۴	۱۳۸۵	۱۳۸۶	۱۳۸۷	۱۳۸۸	۱۳۸۹	۱۳۹۰	نرخ رشد
آبزی پروری گرم آبی	۷۳,۳۹۶	۷۷,۴۶۳	۹۷,۲۶۲	۸۷,۷۴۸	۱۰۰,۴۳۰	۱۲۱,۶۰۸	۱۳۲,۱۷۷	۸۰/۱
آبزی پروری سرد آبی	۳۴,۷۶۰	۴۶,۲۷۵	۵۸,۷۶۱	۶۲,۶۳۰	۷۳,۶۴۲	۹۱,۵۱۹	۱۰۶,۴۰۹	۲۰۶/۱
آبزی پروری میگو	۹,۱۲۸	۵,۹۵۱	۷,۴۵۰	۸,۶۸۷	۸,۷۶۹	۹,۸۹۷	۸,۳۶۴	-۸/۴
آبزی پروری سایر	۱۲۵,۰۵۲	۱۴۸,۷۲۷	۱۸۶,۲۲۷	۱۷۴,۹۶۰	۱۹۸,۵۸۴	۲۴۱,۴۷۷	۲۷۷,۱۶۷	۱۲۱/۶
جمع کل آبزی پروری	۱۳۴,۱۸۰	۱۵۴,۶۷۸	۱۹۳,۶۷۷	۱۸۳,۶۴۷	۲۰۷,۳۵۳	۲۵۱,۳۷۴	۲۸۵,۳۵۱	۱۱۲/۷
جمع کل صید شمال و جنوب و آب های داخلی	۴۱۰,۵۵۸	۴۴۵,۸۵۲	۴۰۳,۶۳۳	۴۰۷,۵۶۹	۴۱۹,۹۰۴	۴۴۳,۶۴۹	۴۸۷,۸۱۷	۱۸/۸
جمع کل آبزی پروری و صید	۶۶۲,۰۲۲	۷۳۰,۲۱۹	۷۶۰,۷۸۳	۷۵۰,۲۸۱	۸۱۰,۰۹۸	۹۱۸,۰۴۷	۱,۰۲۰,۱۱۸	۵۴/۱

جداول ۷ و ۸ به ترتیب ظرفیت اسمی و تعداد واحدهای صنایع شیلاتی و روند تغییرات آنرا از ابتدای برنامه چهارم تا پایان سال ۱۳۹۰ نشان میدهد. مطابق آمار مذکور ظرفیت کارخانجات کنسرو از ۴۱۹ میلیون قوطی در سال ۱۳۸۴ به ۵۶۹ میلیون قوطی در سال ۱۳۸۶ افزایش یافته و در این میزان ثابت باقی مانده است کارخانجات کنسرو ظرف ۵ سال شاهد پیچ رشدی نیستند. اما ظرفیت کارخانجات پودر ماهی ظرف این مدت از ۱۱۰۰ تن در روز به ۹۲۱ تن کاهش یافته است این مشکل مطمئناً به کمبود مواد اولیه شامل تون ماهیان برای کارخانجات کنسرو و کیلکا، سطح زی ریز و میکتوفیده برای کارخانجات پودر ماهی باز میگردد که طی این مدت از رشد کافی برخوردار نبوده اند. همچنین افزایش شدید نرخ ارز و مشکلات مالی و نقدینگی کارخانجات موجب کاهش واردات ماهی تون به کشور و در نتیجه تعطیلی کامل یا جزئی بسیاری از کارخانجات کنسرو شده است که در آمار مذکور در این جداول ملحوظ نیست چرا که این آمار تنها به ظرفیتهای اشاره دارد و نه به میزان تولید. جهش بی رویه قیمتهای مواد اولیه علاوه بر کاهش تولید و مصرف موجب افت کیفیت و کم فروشی در کنسروهای تولیدی نیز شده است. ظرفیتهای سردخانه های نوار ساحلی نیز پس از تجربه رشد ۲۵ درصدی در برنامه چهارم رشد صفر در صدی سالهای ۸۸ الی ۹۰ را تجربه کرده است. ظرفیتهای فرآوری نیز با الگوی مشابه ابتدا رشد ۱۲ درصدی را تجربه و سپس با رکود مواجه گشته اند

جدول ۷ - ظرفیت واحدهای صنایع شیلاتی در سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۰

۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	واحد	
۵۶۹	۵۶۹	۵۶۹	۵۶۹	۵۶۹	۵۴۳	۴۱۹	میلیون قوطی در سال	کارخانه کنسرو ماهی
۹۲۱	۹۲۱	۹۲۱	۹۲۱	۹۱۰	۱۱۰۰	۱۱۰۰	تن مواد اولیه در روز	کارخانه پودر ماهی
۱۲۶	۱۲۶	۱۲۶	۱۱۶	۹۶	۹۱	۱۰۱	هزار تن	سردخانه نوار ساحلی
۲۱۷۹	۲۱۷۹	۲۱۳۵	۲۰۶۷	۲۰۳۸	۲۰۳۸	۱۹۴۰	تن در روز	واحد فرآوری

جدول ۸ - تعداد واحدهای صنایع شیلاتی در سالهای ۱۳۸۴-۱۳۹۰

۱۳۹۰	۱۳۸۹	۱۳۸۸	۱۳۸۷	۱۳۸۶	۱۳۸۵	۱۳۸۴	واحدها	
۱۳۴	۱۳۴	۱۳۴	۱۳۴	۱۳۴	۱۲۷	۱۱۸	کارخانه کنسرو ماهی	
۴۶	۴۶	۳۶	۳۶	۳۶	۴۴	۴۴	کارخانه پودر ماهی	
۱۱۴	۱۱۴	۱۱۳	۱۱۳	۱۱۲	۱۰۹	۱۲۶	سردخانه نوار ساحلی	
۱۳۵	۱۳۵	۱۳۲	۱۲۹	۱۲۵	۱۲۵	۱۱۹	واحد فرآوری	

۲: وضعیت بازار و بازاریابی آبریان در داخل کشور

۳: اقلام آبریان مبادله شونده در کشور

● نهاده های تولید.

● محصول خام تولید شده حاصل از فعالیتهای صید و صیادی و پرورش.

● محصولات فراوری شده: ساده و فرایندی.

● سایر محصولات.

✚ مسیر بازار رسانی محصولات شیلاتی در کشور

تولید کننده □ عمده فروش □ توزیع کننده □ خرده فروش □ مصرف کننده

✚ بازار رسانی در آبریان دریائی شمال کشور:

۱- صیاد □ سماک □ عمده فروش □ خرده فروش □ مصرف کننده

۲- صیاد □ عمده فروش (۱) □ عمده فروش (۲) □ خرده فروش □ مصرف کننده

✚ بازار رسانی آبریان دریائی در جنوب کشور

۱- صیاد □ یزاف □ عمده فروش □ خرده فروش □ مصرف کننده

۲- صیاد □ یزاف □ عمده فروش محلی □ عمده فروش (شیراز) □ عمده فروش □ خرده فروش □ مصرف

کننده

✚ فروش آبریان پرورشی

۱- فروش مستقیم

پرورش دهنده □ عمده فروش □ خرده فروش □ مصرف کننده

۳: صادرات و واردات

ویژه گی های بازار صادراتی آبریان کشور عبارتند از:

- بازاریابی غیرمستقیم
- هیچ کدام از صادرکنندگان کشور (حقیقی و حقوقی) بازاریابی مستقیم ندارند.

مثال صادرات میگو به ژاپن

- عملا امکان صادرات محصول تازه وجود ندارد.
- برای صادرات محصولات با ارزش افزوده فکری نشده است به عنوان مثال:

میگو در روغن زیتون و سیر

شاه میگوی ارس

- صادرات مجدد اصلا در دستور کار نیست
- نا آشنایی صادرکنندگان با اصول دهگانه صادرات
- نا آشنایی صادرکنندگان با قواعد بازی تجاری بین المللی

جدول ۹- مقدار و ارزش صادرات محصولات شیلاتی در سال ۱۳۹۰

نوع محصول	تن	هزار دلار
خاویار	۰/۳	۶۱۴
میگو	۴۱۴۱	۲۰۱۲۱

انواع ماهی و سایر آبزیان	۵۲۶۷۲/۷	۱۹۰۸۹۳
جمع کل	۵۶۸۱۴	۲۱۱۶۲۸

• جدول ۱۰- میزان و ارزش محصولات شیلاتی وارداتی ۱۳۹۰

نوع محصول	وزن(تن)	هزار دلار
انواع ماهیان	۱۰۷۰۰	۱۶۰۳۹
ماهی تن	۴۵۲۹۴	۴۰۵۳۲
انواع کنسرو تن	۲۵۱۶	۵۷۲۱
خزه، جلبک و علفهای دریایی	۴/۰	۳
آگار	۷۴	۱۱۷۰
پودر ماهی	۷۳۶	۲۰۶۶
جمع کل	۴/۵۹۳۲۰	۶۵۵۳۱

در زمینه بازار خارجی ذکر این نکته ضروری است که در حال حاضر بازار عراق به عنوان عمده ترین بازار خارجی آبرزی پروری کشورمان می باشد و این در حالیستکه هر آن بیم آن می رود باتوجه به وجود رقبای تجاری متعددی از کشورهای دور و نزدیک و همینطور باتوجه به سرمایه گذاری کشورهای رقیب در عراق، در زمینه آبرزی پروری، صادرات مذکور دستخوش نوساناتی شود که با عنایت به وضعیت فعلی مصرف در داخل کشور عدم صادرات خسارات جبران ناپذیری به صنعت آبرزی پروری کشور وارد می آورد. و لذا توجه به فعالیت های بازارسازی و بازار داری پایدار محصولات شیلاتی در عراق، اهمیت ویژه ای دارد.

• تهدید بازار داخلی

• واردات بدون عبور از کانال گمرک

- صادرات بدون عبور از کانال گمرک

۴- مشکلات تجارت آبریان

مشکلات تجارت آبریان در کشور را بطور خلاصه میتوان بشکل زیر بیان کرد:

۱. توزیع کننده نقش واقعی خود را پیدا نکرده است.
۲. واسطه های فروش در دو نقش عمده و خرده فروش عمل می کنند.
۳. قیمت گذاری کیفی وجود ندارد. بعبارت دیگر اصول کیفیت و ارزش گذاری تعریف نشده است .
۴. عملکرد نامناسب دستگاه ها و نقش آنها در افزایش قیمت.
۵. الگوی توسعه بازار آبریان در کشور مشخص نشده است.
۶. الگو گیری نامناسب برای ایجاد بازار در کشور و هدر رفتن سرمایه ملی.
۷. هدف گذاری ها در زمینه مصرف با اعتبارات هم خوانی ندارند
۸. هدر رفتن نامشهود سرمایه به علت عدم رعایت اصول حفظ سلامت و کیفیت محصول (عدم رعایت زنجیر سرد)
۹. عدم تفکیک و تمایز بین محصولات برای نوع مصرف
۱۰. مدیریت نامناسب بر فرآوری و ضایعات حاصل از فرآوری
۱۱. مشکلات خاص صنعت کنسرو سازی

۱۲. نبود دستورالعمل های اجرایی لازم در بخش های مختلف تولید تا عرضه برای حفظ کیفیت و سلامت

محصول

± ۵- اقدامات انجام شده

۱- آغاز احداث پایانه های تهران، شیراز و رشت که پایانه تهران در مرحله تسطیح و انتخاب سرمایه گزاران می باشد، پایانه شیراز با ۱۰ درصد پیشرفت فیزیکی در حال ساخت می باشد، پایانه رشت به مرحله بهره برداری رسیده است.

۲- تنظیم تقویم فصلی عرضه، برآورد تقاضای گونه های پرمصرف نظیر ماهیان سردابی و گرمابی در کشور، برآورد میزان مازاد تولید در هر استان و برآورد میزان خود مصرفی استان ها از آبزیان تولیدی

۳- تعریف عوامل خرید و فروش تحت عنوان کارگزاران خرید و فروش تخصصی آبزیان

۴- طراحی برنامه نرم افزاری و ایجاد بانک اطلاعاتی به منظور صدور کد رهگیری محصولات شیلاتی با هدف جلوگیری عرضه صید غیر مجاز، قاچاق و خارج از فصل و نیز قابلیت انجام برنامه تنظیم بازار

۵- تنظیم دستورالعمل های مربوط به صدور کد رهگیری و کنترل ضایعات از مبدا

۶- راه اندازی آزمایشی سامانه عرضه متمرکز آبزیان در تهران

± ۶- پیشنهادها

- ۱- با توجه به تاثیر گذاری بیش از ۷۰ درصدی توزیع آبریان کشور از طریق بازارهای تهران، شیراز، رشت، بوشهر، بندرعباس، چابهار و اهواز ایجاد پایانه تخصصی آبریان با هدف ایجاد شرایط بازاریابی متمرکز با محوریت تشکل ها و بخش غیر دولتی در دستور کار قرار گیرد
- ۲- تنظیم تقویم فصلی عرضه و تقاضا برای آبریان پرورشی
- ۳- باز تعریف واسطه های فروش به منظور : کاهش تعداد واسطه ها، کاهش هزینه های بازاریابی و ایجاد واسطه های علمی و تعریف شده با کارکرد مشخص تحت عنوان کارگزاران فروش
- ۴- تدوین برنامه کنترل ضایعات از مبداء در قالب طرح ردیابی محصولات شیلاتی
- ۵- تنظیم مدیریت تنظیم بازار متمرکز با ایجاد ارتباط بین پایانه های ایجاد شده در بند ۱ با عنوان سامانه عرضه آبریان کشور

۷. سامانه قابلیت ردیابی محصولات شیلاتی

امروزه برای کنترل، حفظ کیفیت و جلوگیری از تقلبها و اطمینان بخشی به مصرف کننده روش های مدرن و علمی در مراحل مختلف از تولید تا مصرف بکار گرفته میشود. یکی از این روش ها بکارگیری سیستم ردیابی محصول (Traceability) در فرآیند تولید و عرضه فرآوردههای شیلاتی است. این سیستم در بسیاری از محصولات در کشورهای مختلف از سالهای گذشته در حال اجراست. در کشور ما نیز دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و توسعه بازار سازما شیلات در حال طراحی و اجرای این روش میباشد که اقدامات انجام شده در این بخش آورده میشود.

- بر اساس توافقات کنفرانس جهانی آبریان در برمن مقرر گردید تا کشورها با توافق بر تجارت عادلانه و در نظر گرفتن حقوق مصرف کنندگان مبنی بر در اختیار داشتن محصول ایمن، مطمئن و با کیفیت نسبت به ایجاد برچسب گذاری، ایجاد قابلیت ردیابی و شناسنامه محصولات اقدام نمایند.
- بر این مبنای دو نوبت در سال های ۲۰۰۶ و ۲۰۰۸ به کشورها فرصت داده شد تا ضمن تدوین دستورالعمل های ملی نسبت به ارایه پیشنهادات لازم برای اجرای بین المللی مقررات از سال ۲۰۱۰ اقدام نمایند.
- در چهارمین نشست زیر کمیته آبرزی پروری فائو در آرژانتین کشورها ضمن تایید مصوبات کنفرانس برمن، موضوع برچسب گذاری و ردیابی محصولات آبرزی پروری را نیز به آن ضمیمه نمودند.
- بر اساس موارد مطرح شده در نشست بعدی در رم با توجه به آنکه در کشورهای در حال توسعه، صید با اتکا بر صید سنتی بوده و امکان پذیری تطبیق سریع با این مقررات وجود ندارد، اجرای مقررات و ارایه دستورالعمل های ملی و تلفیق آن با مقررات بین المللی به تاخیر بیفتد.
- بر اساس الزامات مورد نظر، اتحادیه اروپایی این مقررات را برای بخش آبرزی پروری در تمام بخش های مرتبط از سال ۲۰۱۰ به مورد اجرا گذاشت و با الحاق کنترل ضایعات از مبداء که پیش از آن بصورت اختیاری انجام می شد، نسبت به تکمیل فرایند در حوزه داخلی خود اقدام نمود.
- به موازات این امر اتحادیه اروپایی نسبت به اعمال مقررات جلوگیری از تجارت غیر قانونی و تعریف نشده محصولات صیادی بصورت یک طرفه و فراگیر اقدام نمود.

- بر اساس آخرین تصمیمات و موافقت ها مقرر شده تا کشورها بخش اول الزامات را که مربوط به تدوین دستورالعمل های ملی و تطبیق آن با مقررات بین المللی است و همچنین تهیه اطلاعات پایه مورد نیاز و شناسنامه دار کردن محصولات اقدام نموده و این زمان برای محصولات آبی پروری به غیر از میگو و ماهیان خاویاری تا ابتدای سال ۲۰۱۳ و برای محصولات دریایی تا انتهای سال ۲۰۱۳ می بایست عملیاتی شود. ضمن آنکه کنترل ضایعات از مبداء در حوزه صید و صیادی فعلا از فهرست الزامات حذف شده است.
- با توجه به الزامات موجود که اطلاعات آن از سال ۱۳۸۹ در اختیار قرار گرفت مقرر شد تا در مرحله اول آبیان پروری با پایلوت میگوی پروری اجرایی شود.
- همزمان الزامات با سازمان دامپزشکی مورد ریزنی قرار گرفت.
- به منظور هماهنگی بیشتر بین سازمان های شیلات و دامپزشکی موضوع در طرح تضمین کیفیت و سلامت محصولات شیلاتی به تایید روسای دو سازمان رسید و توسط وزیر محترم جهاد کشاورزی برای اجرایی شدن و تدوین دستورالعمل های مربوطه، ابلاغ گردید.
- تدوین دستورالعمل ها در حال حاضر در دستور کار مشترک بین سازمان ها قرار داشته و تاکنون دستورالعمل های نظارت بهداشتی و شناسنامه بهداشتی در حوزه آبی پروری و نظارت بهداشتی بنادر در حوزه صیادی مورد بازنگری قرار گرفته است.
- بر اساس زمان بندی مشخص شده مقرر گردید تا همچون حوزه آبی پروری پایلوت صید یکسال قبل از اجرایی شدن همگانی با سه گروه یال اسبی، تون آبهای دور و کیلکا مورد عمل قرار گیرد و پس از آن سایر محصولات دریایی نیز به تدریج وارد عرصه شوند.

- در آخرین پیگیری ها مقرر شده تا بین سامانه GIS وزارت جهاد، سازمان دامپزشکی و شیلات ارتباط نرم افزاری برقرار گردد.

⌘ الزامات سیستم ردیابی

- برنامه ریزی و سازماندهی
- تعیین داده های اصلی
- ثبت داده های اصلی مورد استفاده در قابلیت ردیابی محصولات
- تدوین مقررات، آیین نامه ها و دستورالعمل ها
- دریافت درخواست ها
- استفاده از داده ها به منظور تولید اطلاعات ردیابی

⌘ گرد آوری اطلاعات پایه

- تولید
- حمل و نقل
- تبدیل و نگهداری
- عرضه

⌘ اطلاعات پایه چیست؟

- ۱- چه داریم؟ انواع آبزیان و محصولات فراوری شده
- ۲- توسط چه کسانی؟ صیادان و آبزی پروران
- ۳- چگونه تولید می شود؟ ادوات-جهازات-روشها
- ۴- در کجا تولید می شود؟ بنادر و مراکز تخلیه، حوزه های آبزی پروری، مراکز فراوری

± ثبت اطلاعات پایه

- ۱-انواع شناورها و مزارع
- ۲-مراکز تخلیه، بازارها و مراکز عرضه اولیه
- ۳-سامانه های حمل و نقل
- ۴- واحدهای فرآوری
- ۵-واسطه های خرید و فروش
- ۶- مراکز عرضه در سطوح بازارها، اماکن منفرد

± مجوز شناسه بهره بردار چیست ؟

مجوزی است که به موجب آن تولید کنندگان مجاز محصولات و فرآورده های شیلاتی (صیادان، آبی پروران، وارد کنندگان و واحدهای فرآوری) مورد شناسایی قرار میگیرند. این مجوز منجر به صدور شناسنامه بهره بردار و کد شناسه می شود.

± مدارک مورد نیاز برای دریافت مجوز شناسه بهره بردار عبارتست از:

الف- اشخاص حقیقی :

- تصویر شناسنامه
- تصویر کارت ملی
- تصویر پروانه بهره برداری و پروانه بهداشتی معتبر و مرتبط (برای صیادان ، آبی پروران و واحدهای فرآوری)

- ارائه فرم درخواست مطابق فرم شماره یک

- تصویر کارت بازرگانی معتبر و منضم به پروانه بهداشتی واردات طی یکسال گذشته برای وارد کنندگان

ب- اشخاص حقوقی :

- تصویر آگهی رسمی و آخرین تغییرات آن و اساسنامه مرتبط
- تصویر پروانه بهره برداری و پروانه بهداشتی معتبر و مرتبط
- ارائه درخواست مطابق فرم شماره یک

♣ مجوز تحویلگیری چیست ؟

مجوزی است که بموجب آن تمامی متقاضیان خرید، فروش و عرضه محصولات شیلاتی در بخش های صید، آبیاری پروری و واردات و نیز فعالین بخش های فرآوری و صادرات مورد شناسایی قرار میگیرند. تمامی این اشخاص ملزم به دریافت مجوز تحویلگیری می باشند.

این مجوز منجر به صدور کارت و کد تحویلگیری می شود.

مدارک مورد نیاز برای دریافت مجوز تحویلگیری عبارتست از:

الف : اشخاص حقیقی

- تصویر شناسنامه
- تصویر کارت ملی
- احراز توانایی مالی، فنی و تجاری بر اساس گواهی اتحادیه سراسری تخصصی مربوطه

- - تصویر پروانه بهره برداری و پروانه بهداشتی (برای واحدهای تولیدی)
- تصویر پروانه کسب و بهداشتی مرتبط (برای افراد دارای مجوز صنفی)
- رایحه فرم درخواست مطابق فرم شماره یک

ب : اشخاص حقوقی

- تصویر آگهی رسمی و آخرین تغییرات آن و اساسنامه مرتبط
- احراز توانایی مالی، فنی و تجاری براساس گوهی اتحادیه سراسری تخصصی مربوطه
- تصویر پروانه بهره برداری و پروانه بهداشتی (برای واحدهای تولیدی)
- تصویر پروانه کسب و بهداشتی مرتبط (برای اشخاص دارای مجوز صنفی)
- رایحه فرم درخواست مطابق فرم شماره یک

± کدرهگیری چیست ؟

کدی است که به موجب آن تمامی محصولات شیلاتی اعم از مواد خام یا فرآوری شده مورد شناسایی قرار میگیرند.

عرضه کنندگان تمامی محصولات و فرآورده های شیلاتی (صید، آبیزی پروری، وارداتی، صادراتی و محصولات بسته بندی و فرآوری شده) موظف به دریافت کد رهگیری برای محصولات قابل عرضه خود می باشند.

این کد منحصرًا برای محصولاتی قابل صدور خواهد بود که تولید کننده آن دارای مجوز و کد شناسه و عرضه کننده آن دارای کارت و کد تحویلگیری باشد.

✚ مدارک مورد نیاز برای دریافت کد رهگیری عبارتست از:

○ اصل کارت مجوز تحویلگیری

○ تصویر کد شناسه بهره بردار

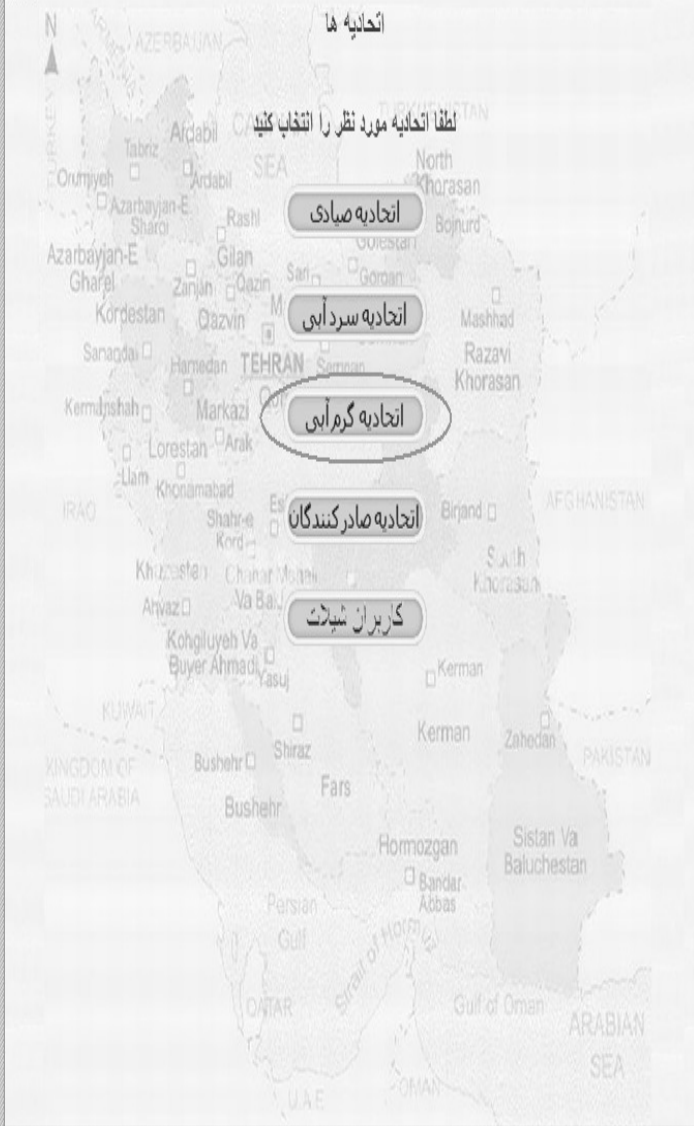
✚ مراحل ثبت اطلاعات و صدور کد

۱. تطبیق اطلاعات پایه با لایه اول ردیابی
۲. ایجاد قابلیت شناسایی چه چیزی؟ در کجا؟ ۴ رقم
۳. ماهی صنعتی با کد ۱ در بندر کنارک با کد ۵۱۴
۴. کد لایه اول ۱۵۱۴
۵. تطبیق اطلاعات پایه با لایه دوم (حمل و نقل دریایی)
۶. نوع شناور چیست؟ ۶ رقم (وجه شناسه بر مبنای کد اختصاصی سازمان بنادر و دریا نوردی)
۷. کد لایه دوم ۲۴۱۲۶۷
۸. مراحل ثبت اطلاعات و صدور کد (۲)
۹. جمع بندی اطلاعات پایه و صدور کد ۲۲ رقمی
۱۰. ۱۵۱۴۲۴۱۲۶۷۲۵۴۹۲۰۹۱۰۵۲۱
۱۱. ۵- تولید بار کد کالایی
۱۲. تعیین معیارهای کیفیت
۱۳. تعیین معیارهای سنجش کیفیت
۱۴. ارزیابی کیفی

چکیده مراحل کار

- ۱- پذیرش درخواست
- ۲- ثبت اطلاعات در سامانه
- ۳- تطبیق و راستی آزمایی اطلاعات
- ۴- تایید اولیه اطلاعات
- ۵- تایید نظارتی اطلاعات (دستگاه نظارتی)
- ۶- ثبت نهایی اطلاعات در سامانه
- ۷- صدور مجوز

سامانه ثبت اطلاعات و سیستم ردیابی





بررسی و امکان سنجی قابلیت ردیابی محصولات شیلاتی

اتحادیه سراسری ماهیان گرم آبی
grmgmmm

به بانک اطلاعات شیلات اتحادیه سردآبی - گرم آبی خوش آمدید

برای اطلاعات بیشتر لطفاً به سایت پورتال سازمان شیلات مراجعه نمایید

برای اطلاعات بیشتر لطفاً به سایت پورتال سازمان شیلات مراجعه نمایید



صفحه اصلی

جستجو

فاده‌های تولیدی

کد محصولات

کاربران

مربوط به من

تماس با ما

خروج

حق چاپ محفوظ است

بررسی و امکان سنجی قابلیت ردیابی محصولات شیلاتی

اتحادیه سراسری ماهیان گرم آبی
grmgrmm

واحدهای تولیدی

کد ثبت	نام مزرعه	نوع	استان	شهرستان	وضعیت	نام مالک
200004	farmaaa	نور - کبوتر خور	آذربایجان شرقی		فعال	asgharam
200003	farmdoforme	نور - کبوتر خور	آذربایجان شرقی		فعال	mmemem
200002	farm002	فیوژن - کبوتر غر، ای	هرمزگان	Shomal	فعال	Ali Asgha
200005	farmaaa	نور - کبوتر خور	آذربایجان شرقی	azarafsh	فعال	asgharam
200001	grmtyty01	بلیچا	آذربایجان شرقی	Shiraz	فعال	grmowner

10 تعداد رکورد در صفحه
1 رکورد: 1 تا 5 از 5 صفحه

صفحه اصلی

جستجو

واحدهای تولیدی

کد محصولات

کاربران

مربوط به من

تماس با ما

خروج

جزئیات مزرعه

* نام مزرعه

* پروانه بهره برداری

* نوع پرورش: نور - کبوتر خور

* اعتبار پروانه

* نام مالک

* تلفن مزرعه

* استان: آذربایجان شرقی

نام مسئول فنی

شهرستان

تعداد افراد شاغل

وضعیت: فعال

ظرفیت تولید (تن در سال)

فکس

ظرفیت اسمی (تن در سال)

Web Add

Email

آدرس

کد ثبت در سامانه

ثبت جدید

ویرایش

لغو

پژوهی و امکان‌سنجی قابلیت ردیابی محصولات شیلاتی

اتحادیه سراسری ماهیان گرم‌آبی

grmgrmm

واحد‌های تولیدی

نام مالک	وضعیت	شهرستان	استان	نوع	نام مزرعه	کد ثبت
asgharam	فعال		آذربایجان شرقی	آب‌و‌خاکی - کبوتر	farmaaa	200004
mhemem	فعال		آذربایجان شرقی	آب‌و‌خاکی - کبوتر	farmdoforme	200003
Ali Asgha	فعال	Shomal	هرمزگان	غیرتفکیک - کبوتر، مرغ، ای	farm002	200002
asgharam	فعال	azarafsh	آذربایجان شرقی	آب‌و‌خاکی - کبوتر	farmaaa	200005
grmowner	فعال	Shiraz	آذربایجان شرقی	کبوترا	grmtyty01	200001

صفحه اصلی

جستجو

واحد‌های تولیدی

کد محصولات

کاربران

مربوط به من

تماس با ما

خروج

جزئیات مزرعه

* نام مزرعه

* نوع پرورش

* نام مالک

* استان

شهرستان

وضعیت

فکس

Email

آدرس

کد ثبت در سامانه

* پروانه بهره‌برداری

* اعتبار پروانه

تلفن مزرعه

نام مسئول فنی

تعداد افراد شاغل

ظرفیت تولید (تن در سال)

ظرفیت اسمی (تن در سال)

Web Add

ثبت جدید

ویرایش

لغو

نام مالک: Ali Asghar نام مزرعه: farm002
 استان: هرمزگان پروانه بهره برداری: 808002

کد مزرعه	شماره دوره	تاریخ شروع	تاریخ انقضا	برداشت مجاز	برداشتی	تاریخ برداشت
200002	12	1391/05/17	1391/05/16	50	0	
200002	11	1391/05/10	1391/05/16	343	34300	
200002	10	1391/05/17	1391/05/24	567	56700	
200002	9	1391/05/10	1391/05/18	546	0	1391/05/24
200002	8	1391/05/03	1391/05/17	5677	4567	1391/05/11
200002	7	1391/05/09	1391/05/10	456	4560	1391/05/11
200002	6	1391/05/24	1391/05/23	45	4500	1391/05/24

تعداد رکورد در صفحه: 10 | رکورد 1 از 7 صفحه

جزئیات دوره

شماره دوره: کد مزرعه:

* تاریخ شروع اعتبار:

* تاریخ انقضا:

* مقدار مجاز بهره برداری (تن):

تاریخ برداشت:

مبلغ قابل برداشت:

بی گیر برداشت:

بازار مقصد: کد محصول: 2316808002200002xxxxxx

تأییدات:

مشاهدات:

لغو حذف ویرایش ثبت جدید درخواست تأیید

- واحد های تولیدی
- کد محصولات
- کاربران
- مربوط به من
- تماس یا ما
- خروج

استان هرمزگان
بروتانه بهره برداری 808002

تاریخ برداشت	برداشتی	برداشت مجاز	تاریخ انقضا	تاریخ شروع	شماره دوره	کد مزرعه
1391/05/18	0	546	1391/05/18	1391/05/10	9	200002
1391/05/11	34300	343	1391/05/16	1391/05/10	11	200002
1391/05/17	56700	567	1391/05/24	1391/05/17	10	200002
1391/05/17	4567	5677	1391/05/17	1391/05/03	8	200002
1391/05/10	4560	456	1391/05/10	1391/05/09	7	200002
1391/05/23	4500	45	1391/05/23	1391/05/24	6	200002
1391/05/31	45000	45	1391/05/31	1391/05/22	13	200002

تکرارها: 1 تا 8 و 8 صفحه
تعداد رکورد در صفحه: 10

کد محصولات
کاربران
مربوط به من
تماس با ما
خروج

جزئیات دوره

شماره دوره: 13
کد مزرعه: 200002
* تاریخ شروع اعتبار: 1391/05/22
* تاریخ انقضا: 1391/05/31
* مقدار مجاز بهره برداری (تن): 45
مبلغ قابل برداشت: 45000
بی گیر برداشت: rcp45000

بازار مقصد: [بزرگس] کد محصول: 2316808002200002910522

تأییدات: grmgmm - ارسال شد جهت تأیید - 22:18:49Z 2012-08-10

مشاهدات: Happy Ramdhan

لغو حذف ویرایش ثبت جدید درخواست تأیید

تأییدات
grmgrmm

تأییدات گرم آبی

تاریخ پرداخت	پرداختی	برداشت مجاز	تاریخ انقضا	تاریخ شروع	شماره دوره	کد مزرعه
1391/05/15	45000	45	1391/05/31	1391/05/22	13	200002
1391/05/15	4567	5677	1391/05/17	1391/05/03	8	200002
1391/05/15	4560	456	1391/05/10	1391/05/09	7	200002
1391/05/22	4500	45	1391/05/23	1391/05/24	6	200002

تعداد رکورد در صفحه 10

رکورد: 1 از 8 - صفحه 1

جزئیات دوره

شماره دوره 7

کد مزرعه 200002

* تاریخ شروع اعتبار 1391/05/09

* تاریخ انقضا 1391/05/10

* مقدار مجاز بهره برداری 456 (تن)

مبلغ قابل پرداخت 4560

بی گیر پرداخت 4560rcpt

تاریخ پرداخت 1391/05/15

بازار مقصد کد محصول 2316808002200002910509

تأییدات - ارسال شد جهت تأیید - grmgrmm - PM 10:08:17 8/8/2012

مشاهدات

all have value

تأیید میشود

قابل تأیید نیست

مقدار برداشت زیادت از ظرفیت میباشد، لطفاً ویرایش داده و دوباره ارسال نمایید برای تأیید

ویرایش

لغو

صفحه اصلی

جستجو

تأییدات گرم آبی

تأییدات سرد آبی

تأییدات صیادی

تأییدات صادراتی

کاربران

مربوط به من

تماس با ما

خروج

تشکر و قدردانی:

از کلیه همکاران پروژه، مدیرکل و همکاران دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و توسعه بازار سازمان شیلات ایران که اطلاعات مورد نیاز را در اختیار قرار دادند تشکر و قدر دانی می‌گردد.

منابع:

- شیلات (۱۳۹۰) سالنامه آماری سازمان شیلات ایران ۱۳۸۰-۱۳۹۰
- شیلات (۱۳۷۵) شیلات ایران در برنامه ۱۴۰۰ سازمان شیلات ایران
- سازمان شیلات (۱۳۹۱). دفتر بهبود کیفیت، فرآوری و توسعه بازار. طرح سیستم ردیابی محصولات

شیلاتی

- FAO (2012) The state of world fisheries and aquacultures 2012.
<http://www.fao.org/docrep/016/i2727e/i2727e00.htm>

Abstract

Seafood business is one of the important subjects in fishery activation. It is covered a wide range of fishery activation from the fishing to the table. The fishery production success is depending to the many factors. Without considering the market conditions and suitable trading the fishery activations are not commercial. Therefore considering to the different subjects is necessary. This project is one of the road map seafood processing plans. The aim of this project was to study of the world fishery production, world fish processing, marketing and fish production and trading in Iran by using current different information.